

УДК 657:005.21:631.11

Рябенко Л.М.

*здобувач кафедри статистики та економічного аналізу
Національного університету біоресурсів
і природокористування України*

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИМИ ПІДПРИЄМСТВАМИ

В статті досліджено основні аспекти обліково-аналітичного забезпечення стратегічного управління сільськогосподарським підприємством. Визначено особливості діяльності сільськогосподарських підприємств та їх вплив на обліково-аналітичне забезпечення управління. Запропоновано концептуальні підходи до побудови системи обліково-аналітичного забезпечення стратегічного управління сільськогосподарськими підприємствами.

Ключові слова: стратегічне управління, облік, аналіз, обліково-аналітичне забезпечення, сільськогосподарські підприємства.

Рябенко Л.М. ОСОБЕННОСТИ УЧЕТНО-АНАЛИТИЧЕСКОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ СТРАТЕГИЧЕСКОГО УПРАВЛЕНИЯ СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННЫМИ ПРЕДПРИЯТИЯМИ

В статье исследованы основные аспекты учетно-аналитического обеспечения стратегического управления сельскохозяйственными предприятиями. Определены особенности учетно-аналитического обеспечения стратегического управления для сельскохозяйственных предприятий. Предложены концептуальные подходы к учетно-аналитическому обеспечению стратегического управления для сельскохозяйственных предприятий.

Ключевые слова: стратегическое управление, учет, анализ, учетно-аналитическое обеспечение, сельскохозяйственные предприятия.

Ryabenko L.M. FEATURES OF THE ACCOUNTING AND ANALYTICAL OF STRATEGIC MANAGEMENT OF AGRICULTURAL ENTERPRISES

The basic aspects of the accounting and analytical providing of strategic management of agricultural enterprises are studied. The features of accounting and analytical providing to agricultural enterprises. Conception of the system of accounting and analytical providing of strategic management of agricultural enterprises is developed.

Keywords: strategic management, accounting, analyze, accounting and analytical providing, agricultural enterprises.

Постановка проблеми. Сьогоднішній економічний простір функціонування сільськогосподарських підприємств характеризується загостренням кризових явищ в країні в цілому та динамічними змінами у її зовнішньому середовищі. В таких умовах перед сільськогосподарськими товаровиробниками постають проблеми, що перешкоджають високій ефективності їхньої роботи, стратегічним конкурентним перевагам на ринку. Динамічні зміни зовнішнього середовища висувають нові вимоги до системи управління підприємством з метою швидкого та адекватного реагування на виклики ринку. Перед сучасними сільськогосподарськими підприємствами постають завдання щодо пошуку раціональних співвідношень між категоріями часу, ризику та кінцевими результатами діяльності, рівнем ресурсного забезпечення і можливостями подальшого їх розвитку.

В умовах поглиблення ринкових відносин існує необхідність у формуванні обґрунтованої системи інформації, що забезпечує отримання знань про тенденції у зміні факторів зовнішнього середовища та підготовку і прийняття управлінських рішень. Сільськогосподарські підприємства не зацікавлені у громіздкому масиві всеохоплюючої облікової інформації, яка характеризує ретроспективу їх господарювання. Сучасний менеджмент під впливом високої рухомості зовнішнього середовища потребує актуальних оперативних даних з високим ступенем релевантності, орієнтованих на досягнення стратегічних цілей діяльності та забезпечення довготривалого виживання на ринку. У зв'язку з цим вивчення особливостей обліково-аналітичного забезпечення стратегічного управління сільськогосподарськими підприємствами необхідне для забезпечення своєчасного виявлення небажаних відхилень та їх усунення, що сприятиме ефективному функціонуванню системи управління, спрямованої на підвищення результативності діяльності підприємств.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Загальнотеоретичні підходи до розгляду обліково-аналітичного забезпечення стратегічного управління сільськогосподарськими підприємствами засновані на узагальненні результатів наукових досліджень вчених у галузі економіки, бухгалтерського обліку, економічного аналізу, управління, контролю тощо. Окремі аспекти проблеми інформаційного забезпечення управління сільськогосподарськими підприємствами знайшли відповідне відображення у науково-теоретичних дослідженнях П. Атамаса, М. Бондаря, Ф. Бутинця, Н. Голянчука, О. Гудзинського, В. Жука, Т. Камінської, І. Мельниченко, В. Піскунова, Л. Письмаченко, О. Подолянчука, С. Попадюка, В. Савчука, І. Садовської, А. Шатохіної, В. Яценка. У роботах цих та інших авторів розкрито різні аспекти формування та використання облікової інформації з метою аналізу, визначення стратегії розвитку та управління підприємством.

Аналіз наукової економічної літератури свідчить, що не всі питання обліково-інформаційного забезпечення управління сільськогосподарськими підприємствами досліджені в повному обсязі. Існує проблема створення уніфікованого інтегрованого інформаційного простору для забезпечення стратегічного управління сільськогосподарськими товаровиробниками. Такий стан справ можна пояснити специфічними особливостями управлінської інформації для цілей стратегічного менеджменту підприємства. В якості особливих ознак стратегічно важливої інформації доцільно виділити її узагальнений характер, який відображає взаємозв'язок різних показників та їх динаміку. Обсяг даної інформації надзвичайно великий, тому повне його використання виявляється недоцільним і економічно невідповідним.

Мета статті. Визначення особливостей обліково-аналітичного забезпечення стратегічного управління

сільськогосподарськими підприємствами шляхом визначення проблем обліково-інформаційного забезпечення, уточнення вимог та концептуальних підходів до формування управлінської інформації, окреслення напрямів удосконалення обліково-аналітичного забезпечення стратегічного управління.

Виклад основного матеріалу. Сучасний вектор соціально-економічного розвитку України передбачає нарощення агропромислового потенціалу країни. Одним із головних пріоритетів агропромислового комплексу України є розвиток сільськогосподарських товаровиробників, оскільки результативність їхньої діяльності є одним із визначальних факторів забезпечення продовольчої безпеки країни, формує її експортний потенціал, є важливим джерелом наповнення бюджету та зміцнює економіку держави в цілому. Кон'юнктура світового ринку сприяє нарощуванню виробництва аграрної продукції: високі ціни стимулюють збільшення обсягів виробництва, а зростання чисельності населення планети сприяє збереженню такої тенденції в довгостроковій перспективі.

В Україні аграрна галузь має потужний потенціал, який на сьогоднішній день використовується недостатньо. В реаліях сьогодення для галузі характерні різкі контрасти – одні виробники розвиваються успішно, інші перебувають на межі виживання. Для забезпечення ефективності діяльності та підвищення її результативності сільськогосподарським підприємствам необхідно враховувати всі фактори, що впливають на прибутковість підприємства. Для цього керівники підприємства повинні зосередити увагу на стратегічних аспектах управління і використовувати процеси управління, які дозволяють оптимізувати становище підприємства в конкурентному середовищі, як найкраще реагувати на виклики зовнішнього середовища та, враховуючи внутрішні потреби, підвищувати передбачуваність майбутнього стану підприємства.

Завданням управління підприємством є чітке формулювання цілей діяльності та вміння трансформувати ідеї в дії за допомогою знань та енергії працівників всіх його рівнів. Для того щоб підприємство в складному зовнішньому середовищі могло дотримуватися визначеної цілі та при цьому бути гнучким, його система управління повинна забезпечити: формування цілі діяльності; правильний відбір стратегій розвитку; виділення напрямків розвитку та відповідного розподілу ресурсів; пошук комбінацій зовнішніх можливостей та внутрішнього потенціалу; ефективне використання ресурсів, які є в його розпорядженні, спрямування їх у прибуткові зони діяльності; управління зовнішніми відносинами. Провідне місце в такому забезпеченні надається стратегічному управлінню.

В.С. Андрієнко пропонує розглядати стратегічне управління в контексті системного і функціонального підходів, тому що вони максимально дозволяють враховувати складність сучасного середовища функціонування підприємств. За функціональним підходом стратегічне управління – це сукупність видів діяльності, спрямованих на забезпечення досягнення визначених орієнтирів підприємства. Розглядаючи стратегічне управління з позиції системного підходу, слід зазначити, що стратегічне управління – це перш за все складна система, у якій відбуваються процеси аналізу, розробки, реалізації та контролю стратегій, направлених на досягнення місії та цілей функціонування організації [3].

Під стратегічним управлінням підприємством слід розуміти цілеспрямований та відтворувальний процес забезпечення всебічного розвитку підприємства на інноваційній основі, який спрямований на під-

вищення конкурентоспроможності підприємства на зовнішніх та внутрішніх ринках, що забезпечує гармонізацію взаємовідносин держави та підприємства.

Х. Віссема вважає, що стратегічне управління – це стиль управління (мотивований споживачами, орієнтований у майбутнє, спрямований на конкуренцію) і методи комунікації, передачі інформації, прийняття рішень і планування, за допомогою яких апарат управління і лійні керівники вчасно приймають і конкретизують рішення, що стосуються цілей підприємницької діяльності. Стратегічне управління передбачає стратегічну орієнтацію всіх працівників і синхронізацію планів підрозділів, що відповідають за реалізацію цілей підприємства [2].

У загальному вигляді, стратегічне управління – це діяльність, що полягає у виборі дій для досягнення довгострокових цілей підприємства в постійно мінливих умовах зовнішнього середовища. Об'єктом системи стратегічного управління є не лише внутрішній потенціал підприємства, а й система взаємозв'язків із зовнішнім середовищем.

В.Р. Веснін визначає, що об'єктом стратегічного управління є стратегічний процес, що включає наступні етапи:

1) дослідження внутрішнього і зовнішнього середовища підприємства, в рамках якого воно діє (стратегічний аналіз);

2) визначення місії, постановка цілей, формулювання стратегій, розгляд альтернатив, остаточний вибір і складання відповідних планів (стратегічне планування);

3) розробка нової організаційної структури і системи управління, практична діяльність по досягненню поставлених цілей, в тому числі в непередбачуваних ситуаціях, перетворенню підприємства в новий стан, оцінка її результатів, коректування подальших кроків (управління реалізацією стратегій і планів, або стратегічне управління, у вузькому розумінні) [1].

Специфікою українських сільськогосподарських підприємств, що впроваджують стратегічне управління, залишається нестача досвіду і навичок управління в умовах реальних ринкових відносин, що відрізняються складністю, нестабільністю, непередбачуваністю і новизною. В цих умовах керівникам підприємств потрібно вміти точніше оцінювати стан зовнішнього середовища, формувати довгострокові цілі, правильно розробляти і реалізовувати свої стратегії, прогнозувати дії конкурентів і адекватно реагувати на них. Зробити це можна, удосконаливши і розробивши більш складнішу та деталізовану систему управління, вільно володіючи сучасними інструментами стратегічного управління.

Однією з причин недостатнього розвитку стратегічного управління в сільськогосподарських підприємствах є відірваність від реального стану справ як у внутрішньому середовищі підприємства, так і у взаємодії із зовнішніми факторами. Зазначене вимагає формування системи обліково-аналітичного забезпечення стратегічного управління, яка дозволить ув'язати фактори внутрішнього та зовнішнього середовищ з процесами стратегічного управління.

Ефективність стратегічного управління аграрних підприємств у значній мірі визначається якістю інформаційного, у тому числі обліково-аналітичного, забезпечення такого управління. На результативність стратегічного управління прямо впливає рівень адекватності системи інформаційної, аналітичної, методичної та інструментальної підтримки забезпечення управління, необхідного для реалізації безперервного управлінського циклу за усіма процесами і сферами діяльності.

Насамперед необхідно створити єдину систему обліково-аналітичного забезпечення, яка б інтегрувала інформацію на всіх рівнях. На сучасному етапі розвитку ринкових відносин, інформація стала одним із факторів виробництва разом із засобами виробництва, трудовими ресурсами та землею. Незважаючи на поступове вдосконалення виробничих процесів (покращення рівня техніко-технічної оснащеності галузей, підвищення професіоналізму персоналу тощо), проблема інформаційного забезпечення підприємств залишається актуальною і потребує додаткового вивчення.

Обліково-аналітичне забезпечення сільськогосподарських підприємств формується під впливом чинників, які ускладнюють та перешкоджають створенню ефективної інформаційної системи для стратегічного управління. До таких чинників належать:

– адміністративні важелі впливу, за допомогою яких держава намагається регулювати аграрний ринок,

що, в свою чергу, нівелює чіткі економічні закони розвитку та ускладнює формування та реалізацію стратегії розвитку сільськогосподарських підприємств;

– відсутність повної та достовірної інформації про зовнішнє середовище функціонування сільськогосподарських підприємств. Це пов'язано із складністю отримання точних даних про бізнес-середовище, а також з великими потоками інформації, з яких необхідно виокремити відомості, які потрібні менеджменту для формування ефективних управлінських рішень щодо стратегічного розвитку підприємства;

– відсутні вимоги та єдині підходи до формування інформації стратегічного характеру. Інформація, яка формується за допомогою системи бухгалтерського обліку на підприємстві, має ретроспективний характер, а реалії сьогодення вимагають змінити вектор розвитку і створити нову формацію обліково-аналітичного забезпечення, орієнтованого на перспективу.

Для цього важливо налагодити генерацію інформаційних потоків з урахуванням вимог ринку і необхідністю зниження агресивного впливу зовнішнього конкурентного середовища, що забезпечуватиме ефективне стратегічне управління сільськогосподарськими підприємствами.

Обліково-аналітичне забезпечення стратегічного управління – це інформаційна система, яка повинна базуватися на даних бухгалтерського обліку підприємств та на врахуванні аналітичної інформації, що надходить до суб'єктів господарювання із зовнішнього середовища і сприяє виконанню завдань стратегічного менеджменту. Така аналітична інформація обов'язково проходить через рахунки бухгалтерського обліку, але повинна активно використовуватися бухгалтерами сільськогосподарських підприємств у практичній діяльності, пов'язаній з підтримкою управлінських ініціатив, що сприяють їх розвитку.

Проблема модифікації функції обліку шляхом орієнтації її на прийняття стратегічних рішень, як і інших функцій менеджменту, не має альтернатив: неадекватність обліку потребам підприємства в інформаційному забезпеченні зменшує дієвість системи менеджменту, призводячи її до повного знищення. Отже, не існує варіанту розвитку облікової функції, що не передбачав би необхідності його приведення у відповідність до вимог сучасного етапу розвитку національної економіки [3]. Слід зазначити, що традиційно облік, аналіз і контроль визначали як окремі функції управління зі своїми характерними цілями, принципами й завданнями. На сучасному етапі розвитку доцільно було б їх поєднати, як запропонував В.К. Савчук, і створити систему інформаційно-аналітичного сервісу, який необхідно розглядати «як триаду, яка складається з інформації, аналітики й сервісу, завдання якої, використавши наявну інформацію, виявити причини небажаного розвитку» [4].

Рис. 1. Система обліково-аналітичного забезпечення стратегічного управління сільськогосподарським підприємством

Систему обліково-аналітичного забезпечення стратегічного управління сільськогосподарським підприємством слід розглядати як єдність підсистеми обліку та аналізу, що взаємодіють через інформаційні потоки в процесі формування і передачі оперативної та якісної обліково-аналітичної інформації для забезпечення обґрунтованості та ефективності прийняття управлінських рішень в системі стратегічного управління (рис. 1).

Оскільки ми розглядаємо підприємство (виробничу систему) як об'єкт стратегічного управління, то першочерговою буде відповідь на питання про те, які можливості мають підприємства на даному етапі розвитку, які повинні мати в перспективі, щоб забезпечити конкурентоспроможність.

При цьому аналітична підсистема оцінки внутрішнього і зовнішнього середовища дає можливість виявити можливості і загрози, а також сильні і слабкі сторони підприємства. Дані стратегічного, управлінського та фінансового аналізів підприємства, безумовно, є інформаційною основою для формування його цілей і стратегії на перспективу.

Суть модифікації облікових та аналітичних ресурсів успішного стратегічного управління підприємством полягає у встановленні мети, оцінці ресурсів, визначенні інструментів та плануванні результатів.

При формуванні мети увага приділяється стратегії, місії і завданням підприємства. Концептуально розроблена стратегія підприємства виражається через ступінь впливу на результативність та ефективність реалізації цілей, зміцнення фінансово-економічного становища і набуття інвестиційної привабливості.

В результаті дослідження можна визначити основні концептуальні підходи до побудови системи обліково-аналітичного забезпечення стратегічного управління діяльністю сільськогосподарських підприємств (рис. 2).

Об'єктом системи обліково-аналітичного забезпечення є діяльність підприємства, а предметом – процес стратегічного розвитку підприємства. Система виконує інформаційну, облікову, аналітичну та контрольну функції, що забезпечують досягнення мети: надання інформаційної підтримки у прийнятті управлінських рішень; аналіз та оцінка ефективності рішень щодо стратегічного управління підприємством.

Складовими системи є підсистеми обліку, аналізу і контролю. Кожна із підсистем містить відповідні складові: за видами обліку – підсистеми фінансового, управлінського, стратегічного обліку; за напрямками аналізу – підсистеми оперативного, управлінського, фінансово-економічного та стратегічного аналізів.

Кінцевою метою реалізації концептуальних підходів до створення обліково-аналітичної системи стратегічного управління є попередження або пом'якшення кризових ситуацій як всередині, так і ззовні підприємства.

На підприємствах, що нездатні автоматизувати збір і обробку інформації в рамках єдиної системи, можливе використання окремих напрямів

стратегічного обліку і системи показників, що дозволяє відстежувати погіршення основних фінансово-економічних показників, які характеризують його діяльність. Вибір конкретного напрямку стратегічного обліку визначається цілями підприємства і реалізації вибраної стратегії. Наведені концептуальні підходи дають можливість оперативно оцінювати фінансово-господарську діяльність підприємства, ґрунтуючись на даних фінансової звітності. Оцінка стану підприємства за розробленою схемою може проводитися щомісячно, щоквартально на основі деталізованих облікових даних. Комплекс моніторингу поточної господарської діяльності підприємства, бюджетування і аналізу факторів зовнішнього середовища допомагає своєчасно відстежувати негативні тенденції, обрати стратегічну модель поведінки в кризових ситуаціях і ухвалювати ефективні управлінські рішення, направлені на їх нейтралізацію.

Як свідчать результати проведених досліджень, основними недоліками формування обліково-аналітичної інформації про зовнішнє середовище є її важкодоступність, неповнота, неперіодичність, надходження із запізненням та, в деяких випадках, сумнівна достовірність. Це перешкоджає об'єктивному аналізу ринкової ситуації та визначенню реального прогнозу подальшого впровадження стратегії розвитку підприємства. Крім того, необхідно зазначити, що для забезпечення ефективності та дієвості обліково-інформаційної системи стратегічного управління сільськогосподарськими підприємствами необхідно враховувати особливості та специфіку конкретних підприємств за такими ознаками: форма власності, організаційно-правова форма господарювання, розмір підприємства, обсяги і структура виробництва, потенційні і реальні ризики діяльності, агресивність зовнішнього середовища,

Рис. 2. Концептуальні підходи до побудови обліково-аналітичного забезпечення стратегічного управління сільськогосподарських підприємств

стиль управління і т. д. Також система обліково-інформаційного забезпечення стратегічного управління сільськогосподарськими підприємствами повинна врахувати типові особливості аграрного сектору економіки України, специфіку сільськогосподарського виробництва та реальні соціально-економічні умови: диспаритет цін на промислову і сільськогосподарську продукцію; недосконалість державної політики підтримки і захисту вітчизняних товаровиробників; надто дорогі кредитні ресурси; низький рівень соціально-економічних умов розвитку сільських територій; низьку платоспроможність внутрішнього попиту на сільськогосподарську продукцію; нестабільність каналів її збуту; інфляційні процеси; екологічні проблеми сучасного агропромислового виробництва.

Необхідною умовою оптимізації обліково-інформаційного забезпечення стратегічного управління сільськогосподарськими підприємствами є врахування галузевих особливостей сільського господарства в цілому, які безпосередньо чи опосередковано впливають на специфіку обліково-аналітичного забезпечення стратегічного управління. В наявних дослідженнях обліково-аналітичного забезпечення стратегічного управління майже відсутні або слабо обґрунтовані особливості даної проблематики в сільському господарстві. Формування обліково-аналітичного забезпечення стратегічного управління сільськогосподарськими підприємствами залежить від особливостей сільського господарства (табл. 1).

Таблиця 1

Вплив особливостей сільського господарства на формування обліково-аналітичного забезпечення стратегічного управління сільськогосподарськими підприємствами

Особливості сільськогосподарського виробництва	Фактор впливу	Вплив на формування системи обліково-аналітичного забезпечення стратегічного управління
Роль сільськогосподарської продукції у задоволенні першочергових потреб населення та забезпечення продовольчої безпеки	Стабільність попиту на продовольство, вплив державного регулювання на діяльність підприємств	Оцінка правового середовища щодо регулювання виробництва і реалізації продовольства та аналіз можливих наслідків для діяльності підприємства.
Земля – основний засіб виробництва	Результативність діяльності прямо пропорційно залежить від родючості землі	У фінансовому обліку облік земельних ділянок, що є власністю підприємства, здійснюється на окремому субрахунку у складі основних засобів. Орендовані землі (паї) обліковуються на позабалансових рахунках. Крім того, з власниками паїв укладаються договори оренди та виплачується орендна плата. Для управлінського обліку земля як засіб виробництва, основний фактор, що визначає спеціалізацію сільськогосподарських підприємств і стратегічні напрями діяльності.
Сезонність виробництва	Нерівномірне використання ресурсів, отримання продукції лише у певні проміжки часу, неритмічність збуту і надходження доходу (виручки) від реалізації. Розбалансованість грошових потоків	В організації фінансового обліку в певні періоди виникає інтенсивний документооборот. Для стратегічного обліку наявність суттєвого лагу між обліком витрат та обліком результатів сільськогосподарського виробництва вимагає проведення аналізу сезонності, ліквідності та платоспроможності сільськогосподарських підприємств. Прогнозування та планування нерівномірності використання фінансових, матеріальних та трудових ресурсів протягом року.
Залежність результатів сільськогосподарського виробництва від природно-кліматичних умов	Температура, вологість, якісний склад ґрунтів та ін.	Формування обліково-аналітичної інформації шляхом проведення стохастичного (ймовірнісного) аналізу ризиків, пов'язаних з погодними умовами, та оцінка їх впливу на результативність діяльності підприємства; прогнозування цінних коливань під впливом природно-кліматичних умов; аналіз спеціалізації підприємства; аналіз розміщення посівів, дотримання сівозмін.
Різноманіття форм власності і організаційно-правових форм господарювання	Розмір і формування капіталу	Оскільки законодавчо встановлено розмір та порядок формування капіталу, тому обрана організаційно-правова форма підприємства буде зумовлювати певні підходи до формування та відображення в обліку операцій з формування та руху капіталу.
Використання у сільськогосподарському виробництві живих організмів (рослин, тварин)	В процесі вирощування здійснюються біологічні перетворення, в результаті яких отримують сільськогосподарську продукцію	У фінансовому обліку облік біологічних активів має свої особливості та регулюється окремим положенням (стандартом) бухгалтерського обліку – П(С)БО 30 «Біологічні активи». В управлінському обліку наявність біологічних активів зумовлює побудову обліку виробництва та обчислення собівартості отриманої продукції.
Взаємозв'язок галузей рослинництва і тваринництва	Частина виготовленої підприємством продукції споживається у якості засобів виробництва (корми, насіння, добрива)	Особливості калькулювання собівартості: фактична собівартість сільськогосподарської продукції визначається в кінці календарного року. Собівартість продукції тваринництва залежить від фактичної собівартості кормів (що є продукцією рослинництва).
Часові межі отримання багатьох продуктів є досить тривалими, іноді більше одного року (особливо в тваринництві та садівництві)	Відповідно, значна питома вага витрат виробництва звітного періоду відображається як капітальні інвестиції та садівництва	Цей аспект вказує на специфіку операційних циклів і необхідність їх урахування в інформаційному забезпеченні стратегічного управління сільськогосподарських підприємств шляхом проведення аналізу тривалості циклів виробництва, оцінки розбіжностей між часом виробництва та робочими періодами.
Суттєвий вплив світової кон'юнктури на сільськогосподарське виробництво		Аналіз цінової ситуації; вивчення прогнозів світової кон'юнктури; аналіз світового виробництва окремих видів продукції; розподіл виробленої продукції між зовнішнім та внутрішнім ринками, імпортозаміна

Особливості аграрної галузі впливають на формування обліково-аналітичного забезпечення стратегічного управління сільськогосподарськими підприємствами. Так, облік необоротних та біологічних активів має важливе стратегічне значення через значний термін використання цих активів в діяльності підприємств. Облік поточних активів повинен бути підпорядкований досягненню стратегічних цілей підприємства через надання оперативної інформації, яка буде використовуватися для оцінки реалізації стратегій та їх корегування.

Всі види аналізу також повинні мати стратегічне спрямування. Тобто отримані за їх допомогою аналітичні дані повинні спрямовуватися на розробку стратегій розвитку підприємства та оцінку результативності їх реалізації.

Висновки. Врахування впливу особливостей сільського господарства на формування обліково-аналітичної системи дозволяє комплексно оцінювати економічні, корпоративні та соціальні результати, розробляти кількісні та якісні показники ефективності, які мають бути взаємопов'язані з показниками, використовуваними для стратегічного управління. Система обліково-аналітичного забезпечення

має генерувати максимально релевантні дані, корисні для стратегічного управління, тобто це універсальний ресурс, здатний забезпечувати виробництво стратегічного управлінського рішення, що базується на інформаційній системі високої якості та достовірності.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Веснин В.Р. Стратегическое управление : [учебник] / В.Р. Веснин. – М. : ТК «Велби», изд-во «Проспект», 2006. – 328 с.
2. Виссема Х. Менеджмент в подразделениях фирмы (предпринимательство и координация в децентрализованной компании) / Х. Виссема. – М. : ИНФРА-М, 1996. – 288 с.
3. Пилипенко А.А. Організація обліково-аналітичного забезпечення стратегічного розвитку підприємства. Наукове видання / А.А. Пилипенко. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2007. – 276 с.
4. Савчук В.К. Теоретичні засади формування інформаційно-аналітичного сервісу управління / В.К. Савчук // Наук. віс. Нац. ун-ту біоресурсів і природокористування України. Серія «Економіка, менеджмент, бізнес». – К. : ВЦНУБіП України, 2013. – Вип. 181. – Ч. 3. – С. 218–223.
5. Андрієнко В.М., Белопольська Т.В., Лендел Я.В., Плахотнік О.О. Стратегічне управління підприємством реального сектору економіки: механізми, методи, моделі / [В.М. Андрієнко, Т.В. Белопольська, Я.В. Лендел, О.О. Плахотнік]. – Д. : ДонНУ, 2012. – 156 с.

УДК 657

Сливка Я.В.

*кандидат економічних наук,
завідувач кафедри обліку і аудиту та фінансів
Карпатського інституту підприємництва*

НАПРЯМКИ ОПТИМІЗАЦІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ДЕБИТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНІСТІ: ФАКТОРИНГОВІ ОПЕРАЦІЇ

У статті розглянуто етапи появи та розвитку факторингових операцій, наведено переваги та недоліки використання факторингових операцій для вітчизняних підприємств. Дедалі більшого поширення набуває запозичення зарубіжна практика надання факторингових операцій. Однак невідповідність розвитку вітчизняної економіки та нормативного регулювання ускладнює практику надання та отримання факторингових операцій. Головною проблемою факторингових операцій для вітчизняних підприємств залишається їх висока вартість та оцінка ризиків на основі принципів короткострокового кредитування.

Ключові слова: бухгалтерський облік, факторингові операції, дебіторська заборгованість, короткострокове кредитування, аутсорсинг.

Сливка Я.В. НАПРАВЛЕНИЯ ОПТИМИЗАЦИИ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЕТА ДЕБИТОРСКОЙ ЗАДОЛЖЕННОСТИ: ФАКТОРИНГОВЫЕ ОПЕРАЦИИ

В статье рассмотрены этапы появления и развития факторинговых операций, приведены преимущества и недостатки использования факторинговых операций для отечественных предприятий. Все большее распространение получает заимствованная зарубежная практика предоставления факторинговых операций. Однако несоответствие развития отечественной экономики и нормативного регулирования усложняет практику предоставления и получения факторинговых операций. Главной проблемой факторинговых операций для отечественных предприятий остается их высокая стоимость и оценка рисков на основе принципов краткосрочного кредитования.

Ключевые слова: бухгалтерский учет, факторинговые операции, дебиторская задолженность, краткосрочное кредитование, аутсорсинг.

Slyvka Ya.V. WAYS OF IMPROVING ACCOUNTING FOR RECEIVABLES: FACTORING TRANSACTIONS

The article presents the overview of the stages of the origin and development of factoring transactions as well as the advantages and disadvantages of using factoring transactions for domestic enterprises. Foreign experience of rendering factoring transactions is becoming more and more common. However, the discrepancy between national economy and regulations complicates this practice to a great extent. The author suggests including the statements of accounting for company's receivables in the factoring agreement and emphasizes on the difference between factoring transactions and short-term loans with high interest rate.

Keywords: accounting, factoring transactions, receivables, short-term loans, outsourcing.

Постановка проблеми. Дебіторська заборгованість виступає компромісом покупця та продавця у питаннях строків та додаткових умов оплати, що впливають на ціну продажу, ліквідність продавця, фінансову стійкість покупця.

За даними Державної служби статистики, дебіторська заборгованість вітчизняних підприємств станом на 1 січня 2013 р. становлять 1660984,8 млн. грн., а їх частка у поточних активах – 57,5% [1].